

УДК 332.1:336.7:502.131.1

Корнелюк Ольга,
к.е.н., доцент,
кафедра міжнародних економічних відносин
та управління проектами,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
ol-lu@ukr.net

ЗЕЛЕНЕ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

У сучасних умовах глобальних екологічних та економічних викликів забезпечення сталого розвитку залишається одним з найбільш актуальних завдань. Зелене фінансування передбачає залучення фінансових ресурсів для реалізації проектів, спрямованих на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та сприяння сталому розвитку. Воно охоплює широкий спектр фінансових продуктів і послуг, що підтримують екологічно чисті та стійкі проекти: зелені облігації, кредити для проектів з відновлюваної енергетики, інвестиції у розвиток зелених технологій, субсидії для екологічно чистих підприємств тощо [1].

Військова агресія росії спричинила трагічні людські втрати, руйнування економіки та створила серйозні виклики для України. Зруйнована інфраструктура, економічні втрати, екологічні збитки та окупація частини території потребують вжиття заходів для відновлення та майбутнього розвитку. Серед іншого, зелене фінансування також відіграє важливу роль у відбудові регіонів України, сприяючи економічному відновленню на засадах сталого розвитку. Сталий розвиток передбачає збалансований підхід до економічного зростання, соціального благополуччя та збереження навколишнього середовища. В умовах війни та післявоєнного

відновлення це означає створення міцної основи для відбудови з урахуванням довгострокових потреб суспільства та екологічної стійкості [2].

Основними напрямками зеленого фінансування є: інвестиції у відновлювальну енергетику та енергозберігаючі проекти; розвиток екологічно чистого транспорту та транспорту на альтернативних видах палива; проекти з управління відходами, їх переробки та повторного використання; інвестиції у збереження біорізноманіття та екосистем. Залучення фінансових ресурсів у такі ініціативи сприяє сталому зростанню через економічний і соціальний розвиток та екологічні переваги. Зелені інвестиції стимулюють економічне зростання та створюють нові робочі місця в секторах, пов'язаних з відновлюваною енергетикою, екологічними технологіями та управлінням відходами. Відповідно до звіту Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії, лише сектор відновлюваної енергетики може забезпечити до 46 млн робочих місць у світі до 2050 року. Це стимулює економічне зростання, зменшує безробіття та підвищує рівень життя населення. Залучення іноземних інвесторів до зелених проектів сприяє притоку капіталу та технологій, що підвищує конкурентоспроможність регіону [3; 4].

Реалізація зелених проектів підвищує якість життя населення за рахунок покращення екологічної ситуації та створення умов для здорового способу життя. Погіршення навколишнього середовища провокує серйозні наслідки для здоров'я, зокрема респіраторні захворювання, рак та інші проблеми. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, лише забруднення повітря коштує світовій економіці приблизно 5 трлн. дол. щорічно у вигляді витрат на охорону здоров'я та зниження продуктивності. Інвестуючи в зелені проекти, в регіонах буде створено безпечне середовище для проживання. Розвиток зелених технологій сприяє освіті та підвищенню кваліфікації робочої сили, що підвищує її мобільність та адаптивність до змін на ринку праці.

Наслідки деградації навколишнього середовища, такі як зміна клімату, забруднення та втрата біорізноманіття здійснюють руйнівний вплив на регіональні екосистеми. Реалізація проектів з зеленого фінансування зменшує викиди парникових газів, покращує якість повітря та води, а також сприяє збереженню природних ресурсів. Це дозволяє мінімізувати екологічні ризики та забезпечити стаке використання природних ресурсів. Світовий досвід свідчить про поширення екологічних ініціатив. Наприклад, Європейська зелена угода передбачає залучення щонайменше 1 трлн євро зелених інвестицій для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 р. [5; 6].

Важливо використовувати різні механізми та джерела зеленого фінансування. Випуск зелених облігацій може залучити кошти для реалізації екологічних проектів, таких як відновлення інфраструктури з урахуванням енергозберігаючих технологій та будівництво об'єктів відновлюваної енергетики. Банки можуть надавати спеціальні кредити для підприємств, що впроваджують екологічні інновації, знижують викиди та підвищують енергоефективність. Ще одним напрямком є отримання грантів та субсидій для підтримки зелених проектів від міжнародних організацій, таких як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Програми ЄС, такі як Horizon Europe, надають підтримку для досліджень та впровадження зелених технологій. Одним з варіантів підтримки зелених трансформацій є створення фондів для фінансування стартапів та інноваційних підприємств, що займаються зеленою економікою. Необхідна також підтримка уряду, зокрема уряд України може створювати спеціальні фонди та програми для підтримки зелених ініціатив, залучаючи бюджетні кошти та ресурси донорів. Залучення приватного капіталу через механізми державно-приватного партнерства сприятиме прискоренню реалізацію зелених проектів [7; 8].

Необхідно враховувати стримуючі фактори, які впливають як на процес інвестування, так і на запровадження сталих ініціатив. Багато

підприємств та громадян не володіють достатньою інформацією про можливості зеленого фінансування та його переваги. Високі початкові витрати на зелені проекти можуть бути стримуючим фактором для малих та середніх підприємств. Відсутність чіткої державної політики та регулювання у сфері зеленого фінансування також стримує його розвиток [9].

Однією з проблем, яка підриває довіру до екологічних ініціатив, є грінвошинг (від англ. «greenwashing»). Це практика, коли компанії або організації вводять в оману споживачів, представляючи свої продукти, послуги чи дії як екологічно дружні або стійкі, хоча насправді вони такими не є. Це явище стає дедалі поширенішим, оскільки споживачі та інвестори все більше звертають увагу на екологічні аспекти продукції та діяльності компаній. Грінвошинг включає в себе різні форми маніпуляцій, які можуть варіюватися від незначного перебільшення екологічних переваг продукту до прямих обманів. Для боротьби з грінвошингом необхідно впроваджувати комплексний підхід, що включає законодавчі ініціативи, підвищення рівня прозорості та звітності, а також освітні заходи [10].

Для збільшення інтенсивності та ефективності зеленого фінансування потрібно звернути увагу на такі напрямки: розробка та впровадження державних програм підтримки зеленого фінансування; підвищення обізнаності населення та підприємств про переваги зелених інвестицій; залучення міжнародних фінансових інституцій для підтримки зелених проектів у регіонах.

Зелене фінансування є важливим інструментом забезпечення сталого розвитку регіонів України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Воно сприяє економічному зростанню, екологічній стійкості та соціальному благополуччю. Для повного використання потенціалу зеленого фінансування необхідно подолати існуючі виклики та забезпечити сприятливі умови для реалізації екологічно чистих проектів. Лише тоді воно зможе стати потужним драйвером сталого розвитку на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. 1(54). 23–36. DOI : <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4250>
2. Павліха Н. В., Корнелюк О. А. Циркулярна модель як інноваційна система відновлення конкурентоспроможності регіонів і територіальних громад в Україні у воєнний і повоєнний періоди. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Сер. Економічні науки. 2023. Вип. 3(103). С. 179-193. DOI: <http://doi.org/10.31713/ve3202317>
3. Корнелюк О.А. Напрямки впровадження циркулярної економіки в деревообробній промисловості в контексті сталого розвитку. *Бізнес-навігатор: науково-виробничий журнал*. 2024. Випуск 1 (74). С. 191-197. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.74-32>
4. Trushkina H., Boiarko I. Green finance in the context of the concept of sustainable development: bibliometric and trend analysis. *Society. Economy. Digitalization*. 2024. 1(1). 13–28. DOI: <https://doi.org/10.31379/sed.1.1.2024.7>
5. Шевченко О.М. «Зелені» фінанси як головне джерело сталого розвитку. *Modern systems of science and education in the USA, EU and other countries '2024: ProConference in conjunction with KindleDP Seattle, Washington, USA*. 2024. P. 117-120. DOI: <https://doi.org/10.30888/2709-2267.2024-22-00-017>
6. Корнелюк О. Досвід імплементації циркулярних проєктів для відновлення економіки України. *Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції* (Луцьк, 20 травня 2022 р.). URL: https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Zbirnyk_tez_3.pdf#page=38
7. Tsymbaliuk I., Pavlikha N., Barskyi Y., Tihonchuk L., Korneliuk O., Naumenko N., Kovshun N. (2021). Imbalances Between Revenues and Expenditures of Local Rural Budgets in the Process of Fiscal Decentralization in Ukraine: Assessment and Modelling. *Management, Economic Engineering in Agriculture and rural development*, Vol. 21 Is. 2. Pp.671-683. URL: http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.21_2/Art78.pdf

8. Прутська, О. Сучасна політика НБУ щодо розвитку сталого фінансування. *Економіка та суспільство*. 2021. (34). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-14>

9. Корнелюк О. Особливості запровадження циркулярних моделей розвитку в регіоні. *UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення: збірник тез доповідей V Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції* (Луцьк, 25 жовтня 2023 р.). / За заг. ред. Павліхи Н.В. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 211 с. С. 178-181. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/23094>

10. Писаренко Н., Калінін А., Гуляєва Л., Ткаченко Я., Буткевич О., Медвідь Г. Використання технологій екологічного маркетингу в концепції формування політики компаній щодо сталого розвитку компаній та грінвошинг. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. 4 (32). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4\(32\)-355-370](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4(32)-355-370)